

Karta sociálních systémů

V září byl spuštěn ostrý provoz takzvaných sKaret, karet jejichž prostřednictvím budou vypláceny nepojistné sociální dávky a postupně také dávky politiky zaměstnanosti. Během letních prázdnin byly karty testovány u asi 1500 osob a od září do konce roku by svou sKartu mělo obdržet dalších 600 000 lidí. Po Novém roce by k nim měli přibýt také příjemci dávek v hmotné nouzi a podpory v nezaměstnanosti.

Cíle

Cílem zavedení sKaret je sjednotit dosavadní způsob výplaty dávek. Až na výjimky má výplata probíhat bezhotovostně. Pouze v objektivně uznatelných případech mohou někteří lidé bezplatně přijímat dávky prostřednictvím poštovní poukázky. V ostatních případech bude tato možnost zpoplatněna. Ministerstvo práce a sociálních věcí si od toho slibuje významné úspory ve státním rozpočtu. K tomu měla karta přispět i tím, že bude zamezovat zneužívání dávek např. k nákupu alkoholu nebo jejich utracení v hernách.

sKarta bude zároveň plnit účel identifikace pro komunikaci s úřady práce a v případě osob se zdravotním postižením nahradí dosavadní průkazy TP, ZTP a ZTP/P.

Pro dávky, které by měly být vypláceny sKartou v tomto roce (viz následující tabulku), je ve státním rozpočtu na rok 2012 vyčleněno celkem 59 870 milionů korun.¹ Jen objem dávek státní sociální podpory v loňském roce činil téměř 36 miliard korun, které prošly téměř 12 miliony transakcí.²

Dávky vyplácené prostřednictvím sKarty

V roce 2012

Dávky státní sociální podpory

- Porodné
- Rodičovský příspěvek
- Přídavek na dítě
- Příspěvek na bydlení
- Dávky péčovské péče
- Pohřebné

Dávky pro osoby se zdravotním postižením

- Příspěvek na mobilitu
- Příspěvek na zvláštní pomůcky

Příspěvek na péči

V roce 2013

Dávky v hmotné nouzi

Podpora v nezaměstnanosti

Kritika

Zavedení Karty sociálních systémů je od počátku kritizováno především Národní radou osob se zdravotním postižením ČR. Ta namítá, že pro řadu zdravotně postižených je nový systém nevhodný z důvodu obtížného přístupu k bankomatům. Většina bankomatů není bezbariérová (např. pro vozíčkáře jsou příliš vysoké, pro nevidomé neexistuje dostatečné množství bankomatů vybavených zvukovým zařízením).

Ombudsman pak v průběhu srpna kritizoval projekt sKaret kvůli nemožnosti uživatele zvolit si způsob výplaty dávek, který je mu nejpříjemnější. Výplata dávek prostřednictvím složenky bude umožněna jen prokazatelně imobilním lidem. Ostatní si tento způsob budou moci zvolit za poplatek. Další možností je udělení plné moci osobě, která výběr dávky provede za příjemce.

¹ Zákon o státním rozpočtu na rok 2012. Pozn.: Údaj se týká dávek na celý rok, tj. i v době, kdy sKarty nebyly v provozu.

² Dávky státní sociální podpory za rok 2011 v ČR. Dostupné z <[http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/4F0026E6BA/\\$File/32021108.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/4F0026E6BA/$File/32021108.pdf)>

Provoz karet

Česká spořitelna (ČS) se jako provozovatel sKaret zavázala, že standardní služby budou uživatelům poskytovány zdarma. To zahrnuje např. jeden bezhotovostní převod každé dávky, zřízení trvalého příkazu, jednu realizaci trvalého příkazu z každé dávky, jeden výběr z bankomatu České spořitelny nebo platbu cash back u obchodníků. Zpoplatněné služby zobrazuje následující tabulka. Z údajů vyplývá, že sKarta je v podstatě určena pro jednorázový výběr/ převod sociální dávky.

Služba	Cena v Kč
Dotaz na zůstatek účtu v bankomatu jiné banky	20
Změna PIN	6
Opětné zaslání PIN do vlastních rukou	100
Vyrobení náhradní karty	240
Odeslání výpisu poštou na sjednanou adresu	poštovné
Osobní vyzvednutí výpisu na pobočce	45
Vyhotovení duplikátu každého výpisu z účtu	75
Vyhotovení duplikátu informace o platebních transakcích	75
Realizace dalšího jednorázového platebního příkazu	6
Realizace dalšího trvalého platebního příkazu	6
Další výběr hotovosti v bankomatu ČS	6
Další výběr hotovosti v bankomatu jiné banky	40
Výběr na přepážce	40
Zaslání zůstatkové SMS	1,5
Součinnost ČS poskytnutá klientovi v souvislosti s jeho vlastním chybně zadaným platebním příkazem	300

Zdroj: Česká spořitelna: sKarta.

Během letního zkušebního provozu sKaret bylo vyplaceno více než 9 milionů korun asi 1500 příjemců dávek. Uživatelé ve většině případů (76,6 %) využili možnost bezhotovostního čerpání dávek převodem na jiný bankovní účet. Podle MPSV pilotní provoz sKaret neprokázal žádné výrazné potíže.³

³ MPSV: Tisková zpráva. MPSV: Ostrý provoz sKaret odstartoval, do konce roku získá kartu 600 tisíc lidí. 13. 9. 2012 Dostupné z <www.mpsv.cz>

Potíže mohou mít obyvatelé menších obcí, v nichž nejsou bankomaty, ale kde také, pokud zde existují, menší obchody neposkytují možnost platby kartou. Další problémy může činit to, že z bankomatu ČS lze vybrat pouze částky dělitelné 200 Kč.

Plní karty svůj účel?

Na tuto otázku je po necelém měsíci ostrého provozu možná brzy. Nad nastavením nástroje k dosažení plánovaných cílů se však lze zamyslet již nyní.

Státu se pravděpodobně podaří ušetřit na vydávání poštovních poukázek a sjednotit výplatu sociálních dávek. Dlužno ovšem dodat, že již před zavedením sKaret 60 % příjemců dávek využívalo bezhotovostní platbu. Nyní tito uživatelé musí dávky nechat projít ještě přes účet sKarty.

Pro splnění cíle zamezit zneužívání dávek však systém zatím není nastaven. V případech příjemců dávek v hmotné nouzi, kteří jsou nejčastěji spojováni s problémem zneužívání dávek na koupi alkoholu nebo útratu v hernách, existuje pojistka ve formě znemožnění platby sKartou v barech, restauracích nebo hernách. Tito lidé si však mohou vybrat dávku v hotovosti a utratit ji nežádoucím způsobem zcela nekontrolovaně.

Nebezpečí zneužívání systému se však týká také dalších dávek, např. příspěvku na péči. Kontrola jeho využití dodnes v podstatě neprobíhá a prostřednictvím sKarty by mohla být prováděna pouze v případě, že by sKartou byly nakupovány pobírané sociální služby. Poskytovatelé sociálních služeb by ovšem museli být vybaveni systémem pro přijímání takových plateb a to je v tuto chvíli nepředstavitelné.

Další zdroje:

Česká spořitelna: sKarta. Dostupné z

<http://www.csas.cz/banka/appmanager/portal/banka?_nfpb=true&_pageLabel=documentpage_subportal01&_wideLayout=0&_dclid=internet/cs/RR_SK.X.xml&navid=cs/lide/nav00001_osobni_finance_10257_static_navli_00097_skarta>.

MF Dnes. *Skarta*. 18. 9. 2012. Dostupné z

<http://www.skontakt.cz/static_sportal/cs/Komunikace/Tiskove_centrum/sKarta_clanky/Prilohy/mf_dnes.pdf>.

Portál MPSV. Dostupné z <www.mpsv.cz>.

sKontakt. Dostupné z <www.skontakt.cz>.